

Навчальний посібник для студентів II курсу відділення французької філології / М. О. Князян, Т. В. Весна, А. В. Млинчик. — Одеса: «Персей», 2014. — 144 с.

2. Радкіна В. Ф. Формування художньо-естетичного смаку як професійної якості майбутнього вчителя: Дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Радкіна Валентина Федорівна. — Ізмаїл: 2004. — 196 с.

3. Dictionnaire de didactique du francais langue etrangere et seconde / Sous la direction de Jean-Pierre Cuq. — Paris: Cle international, 2003. — 304 p.

THE ORGANIZATION OF FUTURE TEACHERS' RESEARCH ACTIVITY (BASED ON THE EXPERIENCE OF EUROPEAN UNIVERSITIES)

Radkina V.

The modern school requires teachers that high moral values, creativity contribute to the development of child, its capabilities, interests. There are many approaches to investigate this problem: the principles of training of future teachers (V. Andruschenko, I. Bogdanova, A. Bogush, S. Goncharenko, N. Grama, N. Kichuk, V. Kremen, S. Litvinenko, N. Nychkalo), methods of teachers' research activity (G. Klovak, M. Knyazyan, V. Kuleshova).

The effective method of knowledge of art is the study through understanding of artistic image.

The requirements for organization of research activities are integrated nature of scientific-theoretical and artistic knowledge, development of the motivation of self-actualization in the profession.

Some examples of research tasks that have been proposed in the study of French are represented in the article. The teacher offers a system of tasks: studying of the image of Carmen (P. Merimee, J. Bizet "Carmen", M. Vrubel "Spain").

The research activity is a mean of students' preparation for the development of pupils' analytical thinking, erudition, culture.

Keywords: *research activities, artistic image, future teacher-philologist.*

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У КРАЇНАХ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ

УДК 378.937

Суцєнко Л. О.

В статтє рассматриваются теоретические подходы к организации научно-исследовательской деятельности будущих учителей. Представлен анализ основных теорий прогрессивизма, компетентностного, деятельностного подходов. Раскрыты фундаментальные категории, которые определяют развитие средств организации научно-исследовательской деятельности студентов.

Ключевые слова: *научно-исследовательская деятельность, деятельностный подход, компетентностный подход, личностно ориентированный подход.*

THE THEORETICAL FOUNDATIONS OF FUTURE TEACHERS' RESEARCH ACTIVITY IN WESTERN EUROPE

The article deals with the theoretical approaches to the organization of research activity of the future teachers. The analysis of the main theories of progressivism, competency, and activity approaches is represented. The fundamental categories that determine the development funds of the organization of research activity of students are found out.

Keywords: *research activities, activity approach, competence approach, personality-oriented approach.*

Одним з найбільш актуальних питань підвищення професіоналізму вчителів є оптимізація їхньої підготовки до проведення науково-дослідної діяльності як такого засобу, що забезпечує дослідницьку культуру, вміння опрацьовувати інформацію та впроваджувати новаторський досвід у свою педагогічну роботу, розвиток критичності мислення, розширення наукового світогляду. Отже, саме розв'язання проблеми ефективної організації науково-дослідної діяльності студентів сприяє вирішенню таких важливих завдань, як забезпечення конкурентоспроможності сучасного вчителя, його мобільності, готовності до продуктивного співтворчості в міжнародному освітньому просторі.

Проблема організації науково-дослідної діяльності майбутніх педагогів розглядалася з таких позицій: методологічні засади наукової творчості студентів (В. Андрущенко, І. Бех, С. Гончаренко, І. Зязюн, Н. Кічук, В. Кремень, Н. Нічкало, О. Савченко, С. Сисосва, О. Сухомлинська), роль науково-дослідної роботи в професійній підготовці фахівців (Є. Барбіна, Н. Волкова, І. Глазкова, В. Гриньова, З. Курлянд, С. Литвиненко, О. Пехота, О. Семенов, В. Радул, Т. Сущенко), засоби оптимальної організації наукових досліджень майбутніх учителів (М. Князян, Ж. Кожухар, В. Кудешова, Л. Сущенко), досвід зарубіжних країн щодо забезпечення професійного зростання педагогів (Х. Арналь, Ф. Баррерас, Ж. Беакко, С. Борг, М. Глазер-Цікунда, Д. Дьйої, Л. Карпинська, В. Кастеллотті, Б. Кастельянос, Ю. Кіщенко, К. Кларк, Т. Кошманова, Ж. Кюк, Л. Пуховська, І. Руснак).

Втім, потребує свого більш глибокого осмислення теоретичний базис організації науково-дослідної діяльності майбутніх педагогів у країнах Європейського Союзу, що й визначило мету статті – розкрити підходи науковців Західної Європи щодо підвищення ефективності цього виду навчально-професійної роботи студентів.

Протягом минулого століття домінувала парадигма, відповідно до якої, наука була відчужена від людини, від дитини, від індивідуальності. Особливо це торкнулося педагогічної науки, в результаті чого традиційна система освіти, зокрема, підготовка вчителя виявились знеособленими. На нашу думку, якісне оновлення освіти як сфери формування людини передбачає орієнтацію на підготовку педагога, спроможного нести подвійну відповідальність за дитину та соціальне життя. Зазначена обставина зумовлює потребу переосмислення методологічних засад професійного становлення фахівця як інноваційної людини та як суб'єкта цілісної педагогічної діяльності.

На сучасному етапі соціального розвитку європейських країн дослідники [5-10] зазначають необхідність виховання того типу світогляду, що дасть можливість вирішити глобальні проблеми людства, а також наблизити систему освіти до інтересів та цінностей особистості.

В дослідженнях [1; 2; 4; 6] до фундаментальних, вузлових категорій, що представляють сучасну модель професійної освіти та орієнтують на формування планетарно-космічного типу особистості, відносять:

- універсальність, яка в освіті має дві взаємопов'язані сторони: універсальність освіченої особистості, здатної результативно діяти в широкому діапазоні сфер життя, і опора навчання на універсалії, тобто гранично загальні поняття, що об'єднують в єдиний проблемний вузол багато галузей буття;

- цілісність, що має три сторони: зміст освіти, який утримує цілісність буття в переліку навчальних предметів, методи його надання, що спираються на всі здібності людини: її інтелект, відчуття, інтерес до пізнання, а також духовна єдність світу й учня (студента), коли їх неможливо розділити на «об'єкт і суб'єкт пізнання»;

- фундаментальність - концептуальне вивчення законів світу, вироблення фундаментальних сенсів буття, спрямованість освіти на універсальні й узагальнені знання, істотні й стійкі зв'язки, на структурний і змістовний перегляд навчальних курсів та їх взаємоузгодження для вироблення єдиних культурно-науково-освітніх просторів;

- компетентність і професійність за своїм значенням протилежні вузькій спеціалізації та включають таку обов'язкову якість, як етична позиція по відношенню до предмета свого вивчення і дослідження в контексті гармонії практичності й людяності;

- гуманізація та гуманітаризація - це процеси приведення освіти, її змісту і форми у відповідність до природи людини, її душі та духу.

Аби вирішити це двостороннє питання, учені наголошують на необхідності розробки філософської методології сучасної освіти, що допоможе розкрити взаємодію між цими тенденціями. Особливо актуальними аспектами цього процесу є становлення антицивілістської методології професійної освіти, що передбачає не лише формування у студента певної системи знань, а й розвиток духовності в контексті гармонійної взаємодії усіх індивідуальних процесів світосприймання; становлення освіти як фактора розвитку культури, в тому числі й розвиток освіти як діалогу культур. Поєднання становлення особистості з оволодінням культурними цінностями сприяє вирішенню багатьох етичних проблем, є безпосереднім джерелом багатогранності та гармонійності, які, у свою чергу, виступають вирішальними критеріями особистісного буття [6-10].

Адже вчитель, незалежно від фаху, повинен бути підготовленим до спектру відповідей на значуще для кожної людини історіософське питання: «Яке наше місце, роль і призначення у сучасному соціумі? Вища педагогічна освіта... Що це таке й для чого вона потрібна?». Це, насамперед, система підготовки спеціаліста вищої кваліфікації, яка здійснюється на основі розвитку науки і культури з урахуванням вимог виробництва, ширше – суспільної практики та перспектив їх розвитку. Чи змінить це визначення «вищої освіти» практика XXI століття? Що очікує університети, а разом із ними – вищу освіту в XXI столітті? Які основні вимоги до вищої освіти зараз формуються? На думку вітчизняних (В. Андрущенко, І. Бех, В. Кремень) та зарубіжних науковців (Р. Бель, Ж. Беакко, С. Борг, М. Глазер-Цикуда, Л. Каршинська, В. Кастеллотті, Ж. Кюк), формування справжнього професіонала залишається однією з нагальних потреб суспільного розвитку. Концептуальною ідеєю нашого наукового пошуку виступає ідея про те,

що професійна освіта буде ефективною тільки за умов, у яких не лише викладач, а й студент проявиться в ролі дослідника, науковця. Вища освіта XXI століття має бути побудована за принципами організації науково-дослідницької діяльності, із практично-прагматичною спрямованістю. Конкурентоздатним, на думку як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, буде фахівець, навчання якого здійснюється на основі фундаментальних досягнень науки, засвоєних власними зусиллями в процесі самостійної дослідницької діяльності, у поєднанні з практичною участю в системі сучасного виробництва [1-10].

Отже, стратегічні цивілізаційні зрушення і посилення глобально-інтеграційних тенденцій у системі освіти пов'язані з еволюцією сучасних філософських поглядів, у центр наукового осмислення яких сьогодні поставлена особистість.

Так, останнім часом все більшої ваги набуває теорія прогресивізму, провідними вимогами якої є орієнтація на внутрішній світ студента, його духовний вимір, інтереси, прагнення, включення студента в активну самостійно-пізнавальну діяльність пошукового характеру, активізація критичного мислення майбутнього вчителя.

Загальна методологія сучасного дослідження базується на принципах діалектики та детермінізму (перший відображає суперечливий зв'язок людини з природою та соціумом, вектор постійного пошуку гармонізації цих відносин, другий розкриває об'єктивну глобальну зумовленість виникнення єдиної планетарної цивілізації): теорії наукового пізнання, філософських положеннях про взаємозв'язок між процесами навчання та виховання, системному підході до цілісних педагогічних процесів і явищ, положеннях аксіології про ієрархічність та системність ціннісних орієнтацій особистості. Науковці різних країн Європи (Х. Арналь, Ф. Баррера, М. Глазер-Цикуда, А. Елліс, А. Ернандес, Є. Зеленов, Б. Кастельянос, Ж. Кюк, Ж. Роде, М. Фіглеб) одностайні щодо визнання системного підходу до організації науково-дослідної діяльності майбутніх учителів, що передбачає взаємопов'язаність, взаємозумовленість, цілісність явищ об'єктивної дійсності (екологічного становища, економіки, політичної діяльності, громадських рухів, систем освіти тощо). Науковці висувають і концепцію гармонізації та гуманізації взаємовідносин у системі «екосфера – людство – людина» [2; 4; 6-10].

Орієнтація на розвиток інтелекту, наукову культуру особистості професіонала, що здатний до генерації та впровадження інноваційних підходів у навчально-виховному процесі, – це є ті пріоритети, що висуваються в контексті компетентнісної парадигми, діяльнісного підходу до організації професійної підготовки педагога, що широко розповсюджені в країнах Західної Європи. Діяльнісний підхід (французькою мовою «*approche actionnelle*») передбачає посилення самостійності у висуванні цілей, доборі матеріалів, розробці студентами стратегій та тактики самоосвітньої діяльності [7-9].

Отже, вища педагогічна освіта в органічному поєднанні з організацією науково-дослідної роботи у виші, є тим головним фактором, котрий визначає як прогрес суспільства, так і кожної окремої особистості. Насамперед, це стосується сучасного вчителя, який має бути тим самим орієнтиром для підрастаючого покоління. Оскільки сучасній школі потрібен учитель, який постійно, послідовно й безперервно вдосконалює зміст і засоби своєї професійної діяльності, є взірцем високої духовної та педагогічної культури, саме науково-дослідна діяльність, що

спрямовує вчителя на безперервне професійне самовдосконалення, і є пріоритетним засобом його професійної підготовки [1-10].

Отже, організація науково-дослідної діяльності на засадах компетентнісного, особистісно орієнтованого, діяльнісного підходів, урахування необхідності забезпечення універсальності, цілісності, фундаментальності, гуманізації та гуманітаризації професійної підготовки майбутніх фахівців дозволяє підвищити якість професійного самовдосконалення вчителя протягом усієї його педагогічної діяльності.

Перспективи дослідження полягають у створенні науково обґрунтованої моделі професійного зростання вчителя, яка б спрямовувала його на раціональне й продуктивне використання своїх сил і часу, успішне формування професійних цінностей відповідно до вимог сучасної школи та соціуму.

Література:

1. Андрущенко В.П. Вища освіта у пост-Болонському просторі: спроба прогностичного аналізу / В.П. Андрущенко // Філософія освіти. – 2005. – № 2. – С. 6-19.

2. Базалук О.О. Філософія освіти: її роль та місце в системі філософського знання / О.О. Базалук // Філософські обрії. – 2010. – № 23. – С. 187-200.

3. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Науковий ред. укр. видання С.Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.

4. Зеленев Є.А. Теоретичні основи планетарного виховання студентської молоді: [монографія] / Є.А. Зеленев. – Луганськ : Вид-во НЦППРК «НОУПІЖ», 2008. – 272 с.

5. Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Ничкало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / За ред. В. Г. Кременя. – К. : Наукова думка, 2003. – 853 с.

6. Пищулин Н.П. Філософія образования / Н.П. Пищулин, Ю.А. Огородников. – М. : Центр інновацій в педагогіці / Московское образование / МГПУ, 1999. – 234 с.

7. Bail R. Du temps libre pour apprendre / R. Bail // Le français dans le monde. – 2004. – № 328. – P. 49-51.

8. Beacco J.-C., Castellotti V., Chiss J.-L. L'approche par competences dans l'enseignement des langues / J.-C. Beacco, V. Castellotti, J.-L. Chiss. – Paris: Les Editions Didier, 2007. – 308 p.

9. Borg S. La notion de progression / S. Borg. - Paris: Les Editions Didier, 2001. – 176 p.

10. Glaser-Zikuda M. Selbstbestimmtes Lernen in Thüringer Schulen – reformpädagogische und empirisch-pädagogische Perspektiven / M. Glaser-Zikuda, J. Rohde, M. Wiegand // Pädagogische Reform. Anspruch – Geschichte – Aktualität. – Seelze: Friedrich Verlag, 2013. – S. 66-88.

THE THEORETICAL FOUNDATIONS OF FUTURE TEACHERS' RESEARCH ACTIVITY IN WESTERN EUROPE

Sushchenko L.

The preparation of teachers for the research activity is a mean of formation of their professionalism, development of research culture, and ability to implement the innovative teaching experience in their work. The problem of organization of future teachers' research activity is investigated in the following

positions: methodological principles of scientific work of students (V. Andruschenko, J. Bech, S. Goncharenko, I. Zyazyun, N. Kichuk, N. Nychkalo, A. Savchenko), the role of research in the training of specialists (Z. Kurlyand, S. Litvinenko, V. Radul, T. Sushchenko), the means of organization of research activity (M. Knyazyan, J. Kozhukhar, V. Kuleshova, L. Sushchenko), foreign experience to ensure professional development of teachers (H. Arnal, F. Barreras, J. Bealko, C. Borg, M. Glaser-Zikuda).

The categories that represent the modern model of education of planetary space personality type are: universality, integrity, fundamental and conceptual study of the laws of the world, competence and professionalism.

General methodology of modern research is based on the principles of dialectics and determinism; theory of scientific knowledge; philosophical positions about the relationship between learning and education; competence approach, personality-oriented approach, activity approach.

The prospects of study are to create science-based model of teacher professional development, which directed him to be rational and productive use of their time and effort, the successful formation of professional values in accordance with the requirements of the modern school and society.

***Keywords:** research activities, activity approach, competence approach, personality-oriented approach.*

ПІДГОТОВКА МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

УДК: 378.22: 373.61 (043.3)

Черненко Н. М.

У статті здійснено аналіз і систематизацію дисертаційних досліджень з проблеми підготовки менеджерів освіти у вищих навчальних закладах та управління в галузі освіти, проаналізовано специфіку підготовки менеджерів освіти в сучасних умовах.

***Ключові слова:** підготовка, менеджери освіти.*

ПОДГОТОВКА МЕНЕДЖЕРОВ ОБРАЗОВАНИЯ В КОНТЕКСТЕ СОВРЕМЕННЫХ НАУЧНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ

В статье проанализированы и систематизированы диссертационные исследования по проблеме подготовки менеджеров образования в высших учебных заведениях, раскрыта специфика подготовки менеджеров образования в современных условиях.

***Ключевые слова:** подготовка, менеджеры образования.*

TRAINING MANAGERS EDUCATION IN THE CONTEXT OF MODERN SCIENTIFIC RESEARCH

Chernenko N. M.

In the article analyzed and systematized doctoral research on the problem of training of managers of education in higher education establishments, disclosed specifics of training managers of education in modern conditions.

The problem of special training of managers of education in higher education establishments is very crucial. Training should be directed to the